

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Андрій ЗАГОРОДНІЙ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО Й ЕКСПЕРТА ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	77
Iordan KIURKCIU, Svetlana COTOROBAL, Ana-Maria CÎȘLEANU ROLUL EXPERTULUI JUDICIAR ÎN COMBATETEREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE.....	80
Юлія КОМАР ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....	85
Остап КУДЛАТИЙ ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ ОРГАНІЗОВАНОГО ХАРАКТЕРУ.....	89
Назар ЛИСЯК ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОНЛАЙН-ШАХРАЙСТВА.....	93
Mădălina Elena MASCARELL DIMENSIUNEA EPISTEMOLOGICĂ A EXPERTIZEI ÎN INVESTIGAREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE.....	96
Анастасія МУРАШКО МЕРЕЖЕВИЙ ПРОФАЙЛІНГ ЯК ЗАСІБ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ.....	101
Олена САВИЦЬКА, Наталія ХОМИЧ ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	104
Яна ПЕТРЕНКО ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННИХ ПОРУБОК ЛІСУ ЯК ПРОЯВУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	108
Катерина РУБЕЦЬ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ ТА ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	111
Олена САВЧУК МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПІДПИСІВ ТА ПОЧЕРКУ ПРИ ДОКУМЕНТУВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ СТРУКТУР.....	115
Людмила СОН ВИДИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ.....	119
Ксенія ТОДОРОВА ЗАСТОСУВАННЯ ПОРТРЕТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗКРИТТІ ЗЛОЧИНІ.....	122

Савицька Олена

старший судовий експерт

відділу інженерно-технічних досліджень Волинського відділення

Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз,

м. Луцьк, Україна,

ORCID: <http://orcid.org/0009-0004-8577-284X>

електронна адреса: savitska.olena@ukr.net

Хомич Наталія

заступник директора з наукової роботи Львівського науково-дослідного

інституту судових експертиз,

м. Львів, Україна,

ORCID: <http://orcid.org/0009-0008-9857-2221>

електронна адреса: homicnata@gmail.com

**ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ**

Анотація. Розглянуто сутність та особливості екологічних злочинів, визначено їх місце в системі злочинності, зокрема організованої. Акцентовано увагу на зростанні рівня організованої екологічної злочинності, що пов'язана з незаконним видобутком природних ресурсів, забрудненням довкілля та корупційними схемами у сфері природокористування. Підкреслено значення судово-експертної діяльності як важливого елемента доказової бази, що сприяє підвищенню ефективності розслідування екологічних злочинів.

Ключові слова: екологічні злочини, організована злочинність, судово-експертне забезпечення, екологічна безпека, екологічна експертиза, довкілля.

Savytska Olena

senior forensic expert

Department of Engineering and Technical Research, Volyn Branch,

Lviv Scientific Research Institute of Forensic Examinations,

Lutsk, Ukraine,

Khomych Nataliia

deputy Director for Research Lviv Scientific Research Institute of Forensic

Examinations,

Lviv, Ukraine

**ENVIRONMENTAL CRIMES AND FORENSIC SUPPORT
FOR THE INVESTIGATION OF ORGANIZED CRIME**

Section 1. Expert provision of counteraction against certain types of organized crime

The essence and features of environmental crimes are considered, their place in the system of crime, in particular organized crime, is determined. Attention is focused on the growing level of organized environmental crime, which is associated with the illegal extraction of natural resources, environmental pollution, and corruption schemes in the field of environmental management. The importance of forensic expertise as an important element of the evidentiary base, which contributes to increasing the efficiency of the investigation of environmental crimes, is emphasized.

Keywords: environmental crimes, organized crime, forensic support, environmental safety, environmental expertise, environment.

Організована злочинність у сфері природокористування становить серйозну загрозу екологічній безпеці держави та призводить до масштабних екологічних збитків. Незаконна вирубка лісів, незаконний видобуток корисних копалин, забруднення водних об'єктів і атмосферного повітря, а також незаконне поводження з відходами – це види діяльності, які часто мають організований або навіть транснаціональний характер. Їх наслідки відчутні як на національному, так і на глобальному рівні, оскільки вони впливають на стан природних ресурсів, біорізноманіття та здоров'я населення.

У зв'язку з зростанням масштабів та складністю таких злочинів особливого значення набуває судово-експертне забезпечення розслідувань, зокрема проведення інженерно-екологічних судових експертиз дозволяє об'єктивно встановити розмір завданої екологічної шкоди, її механізм та причинно-наслідкові зв'язки між діями суб'єктів господарювання і наслідками для довкілля.

Відповідно до статті 13 Конституції України, земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією [1].

Цей припис підкреслює важливість належного державного контролю за збереженням природних ресурсів як національного надбання.

Згідно із статтею 1 Закону України «Про судову експертизу», судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [2].

Екологічна експертиза – це система державних природоохоронних заходів, спрямованих на перевірку відповідності проектів і планів у галузі будівництва та використання природних ресурсів вимогам екологічного захисту природного середовища [3].

Таким чином під час розслідування екологічних злочинів, особливо тих, що мають ознаки організованої злочинності, ключову роль відіграє **судово-експертне забезпечення, що** дозволяє встановити:

- причинно-наслідкові зв'язки між діями суб'єктів господарювання та заподіяною шкодою довкіллю;
- розмір матеріальних збитків, завданих державі чи громадам;
- наявність порушень норм екологічної безпеки, технологічних регламентів чи вимог природоохоронного законодавства.

Відповідно до розділу 8 Кримінального кодексу України незаконна діяльність у сфері природокористування становить небезпеку не лише для навколишнього природного середовища, а й для національної безпеки [4].

Тому екологічна експертиза виступає одним із ключових факторів доказування екологічного правопорушення (злочину), встановлення джерел і характеру екологічного правопорушення, визначення його масштабу та наслідків, а також визначення кола винних осіб і притягнення їх до відповідальності.

У розслідуваннях екологічних злочинів, що мають ознаки організованої злочинності, призначаються різні види експертиз, в тому числі:

- **інженерно-екологічна експертиза** — визначає ступінь впливу господарської діяльності на природне середовище;
- **технічна та хімічна експертиза** — для аналізу складу викидів, відходів або матеріалів;
- **земельно-технічна експертиза** — для визначення меж самовільно зайнятих земельних ділянок;
- **біологічна експертиза** — досліджує наслідки для флори, фауни та здоров'я людей;
- **гідрометеорологічна експертиза** — оцінює зміни стану природних середовищ під впливом техногенних факторів.

Отже, комплексне застосування інженерно-екологічних, хімічних, земельно-технічних, біологічних і гідрометеорологічних експертиз (досліджень) забезпечує об'єктивне встановлення фактичних обставин справи, визначення шкоди та механізму її заподіяння. Це сприяє формуванню науково обґрунтованої доказової бази, необхідної для кваліфікації злочину та притягнення винних до відповідальності.

10 квітня 2025 Парламентська асамблея Ради Європи підтримала проект Конвенції Ради Європи про захист довкілля через кримінальне право, що присвячений боротьбі з екологічними злочинами, який має охопити широкий спектр правопорушень, включаючи особливо тяжкі злочини, які можна порівняти з тим, що ми зазвичай називаємо «екоцидом», про що опубліковано Прес службою Апарату Верховної Ради України 11.04.2025 [5].

Хоча текст Конвенції потребує доопрацювання в окремих аспектах, її ухвалення стане важливим кроком у напрямі зміцнення міжнародного співробітництва у сфері кримінально-правового захисту довкілля.

Статтею 441 Кримінального кодексу України, закріплено поняття «Екоцид» що означає масове знищення рослинного або тваринного світу, отруєння

атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу [4].

Проект Конвенції Ради Європи не лише встановлює перелік злочинів проти довкілля, а й передбачає конкретні механізми контролю, створення різних спільних слідчих груп, обмін інформацією та координацію дій між державами-учасницями.

Прийняття нової Конвенції сприятиме зміцненню міжнародного співробітництва у сфері боротьби з екологічними злочинами. Комплексне поєднання правових, експертних та міжнародних механізмів забезпечить підвищення рівня екологічної безпеки держави.

Отже, позиція Парламентської асамблеї Ради Європи щодо підтримки проекту Конвенції про захист довкілля через кримінальне право є надзвичайно важливим кроком у боротьбі за екологічну справедливість у Європі та за її межами, що демонструє чітке розуміння необхідності правового реагування на серйозні злочини проти довкілля.

Ефективне судово-експертне забезпечення розслідувань, удосконалення національного законодавства та впровадження міжнародних і європейських ініціатив у сфері кримінально-правового захисту довкілля є ключовими умовами формування реальної системи екологічної безпеки України. Реалізація цих заходів забезпечить посилення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства, сприятиме підвищенню рівня екологічної справедливості та утвердженню міжнародного авторитету України як держави, що послідовно виконує свої зобов'язання у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Отже, організована злочинність у сфері природокористування становить серйозну загрозу екологічній безпеці не тільки України, а й усьому Європейському континенті. Її подолання потребує комплексу заходів спрямованих на подолання екологічних наслідків зокрема щодо водних, земельних та лісових ресурсів, а також якості повітря.

Перелік використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254>
2. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 №4038-ХІІ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
3. Державна екологічна експертиза// Словник-довідник з екології: навч.-метод. посіб./ уклад. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішина.— Херсон: ПП Вишемирський В. С. 2013. <https://archive.org/details/dovidnyk2013/page/n73/mode/2up>.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-ІІІ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Офіційний вебпортал парламенту України Верховна Рада України. <https://www.rada.gov.ua/news/razom/260887.html>